

MAURICII DE SULLIACO

PARISIENSIS EPISCOPI

EPISTOLÆ ET DIPLOMATA.

I. — EPISTOLÆ.

I-III.

EPISTOLÆ AD ALEXANDRUM III PAPAM

In causa S. Thomæ Cantuariensis.

(Anno 1169-1170.)

[*Epistola Gilberti Foliot, ed. GILES, II, 229. — Vide inter variorum ad Alexandrum III epistolas, Patrologia tom. CC.*]

II. — DIPLOMATA.

I.

Charta pro decima de Campellis.

(Anno 1164.)

[*Cartulaire de Notre-Dame de Paris, Paris 1840, 4°, t. I, p. 71.]*

Ego MAURICIUS, Dei gratia humilis minister Parisiensis Ecclesie, notum fieri volumus universis tam presentibus quam futuris, quod Joannes de Versaliis et Hermessendis uxor ejus invadiaverunt per manum nostram canonicis Sancti Martini de Campellis decimationem de Felioe usque ad iv messes pro lx libris Parisiensis monetæ, hoc tenore quod si forte prædicta moneta ceciderit vel deterior facta fuerit, pro singulis xl solidis persolvetur marcha argenti; ita tamen quod si decimatio receptis iv messibus non redimeretur, quoque præfata pecunia solvatur, canonici eam quiete possidebunt. Prænominatus vero Joannes plenivit in manu nostra quod decimationis hujus vadium ecclesiæ de Campellis garantiret, et pro eo nullum fieri detrimen- tum ecclesiæ sustineret, concessit hoc ipsum et laudavit Guillelmus de Mureto frater ejusdem Hermessendis, de cuius feodo prædicta erat decimatio. Plenivit etiam hoc ipsum in manu nostra eadem Hermessendis de cuius patrocinio res erat, et duo filii ejus Baldewinus et Fredericus. Huic rei testes interfuerunt quamplures tam clerici quam laici, Radulfus præpositus, Petrus canonicus, de campellis, Saanberns sacerdos, Isenbardus, Galerus capellanus, Asselinus sacerdos, Vitalis decanus de

A Moyseto, Odo canonicus, Fulco presbyter, Herbertus de Villa Nova, Josbertus de Moyseto, Herbertus de Villa-Crena, et laici quamplures, Gilbertus de Gueregnioco, Simon de Candor, Gocelimus de Santaeco, Robertus de Attiliaco, Hodius de Genuliaco, Morellus de Campellis..... Richardus Cæmentarius.

Actum publice, in præsencia nostra apud Moystum in octavis Sancti Dionysii, anno ab Incarnatione Domini 1164, episcopatus vero nostri anno iv. Et ne hujus rei pactio vel hominum calunnia, vel fraude malignorum, valeat dissolvi, sigillo nostro auctoritatis dignum duximus confirmare.

II.

De his quæ vendidit Ledemallus miles apud villam Sancti Clodoaldi.

(Anno 1169.)

[*Ibid., pag. 50.]*

Ego MAURICIUS, Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus, universis tam presentibus quam futuris, quod Ledemallus miles de Villesco-bien nobis, quadraginta librarium pre:io vendidit, quidquid frater suus Thomas canonicus apud villam Sancti Clodoaldi, aut in vineis, aut censu numerorum et vini, aut pressoragie, aut in oblatis, aut corveis, nomine ipsius Ledemalli possidebat; quæ omnia ad ipsum Ledemallum redditura erant et ad feodium nostrum pertinebant. Hanc autem venditionem concesserunt fratres ejus, scilicet Thomas canonicus et Hungerius miles, et filii ejusdem Ledemalli, Matthæus miles et Philippus noucum miles,

qui se hujus venditionis fidejussores cum patre suo A fidei interpositione constituerunt, et se garantiam laturos compromiserunt; quod etiam Philippus, primo anno militiae suæ infra mensem quo submonitus fuerit, se facturum similiter fide interposita, pollicitus est. Fuerunt etiam alii fidejussores, sci-jacet Hugo de Plesseio et Hugo de Sancto Jonio (13). Testes qui adfuerunt: Galterius capellanus, Erchemboldus decanus, Bruno canonicus, Joannes sacerdos, Petrus miles, Matthæus Panis, Sehericus, Andreas de Trembleyo, Girbertus major. Fidejussioni Ilugonis de Plesseio interfuerunt, Joannes nepos noster et Joannes Rufus; fidejussioni vero Hugonis de Sancto Jonio interfuerunt, Thomas marescallus, et Guilertus et Matthæus, servientes nostri. Quod ut futuris temporibus ratum et inconcussum teneatur, scripto commendari et sigilli nostri auctoritate dignum duximus roborari.

Actum publice apud Sanctum Clodoaldum, anno Incarnationis Dominicæ 1169, episcopatus vero nostri anno nono.

III.

De his quæ vendidit Willelmus de Maciaco apud Victoricum.

(Anno 1170.)

[*Ibid.*, p. 48.]

Ego MAURICIUS, Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus universis tam præsentibus quam futuris quod Willelmus miles de Maciaco [al. de Mathiaco] viginti arpenna terræ, quæ ipse apud C Victoricum possidebat et de nobis ad sensum quæque solidorum tenebat, viginti quinque librarum pretio nobis vendidit, et se garantie fidejussorem, posita constituit. Quam venditionem Avelina uxor ejusdem Willelmi et Stephanus Palmarius frater ipsius concesserunt. Huic autem venditioni et conces-sione præfati Stephani coram nobis factæ Parisius interfuerunt quamplures: Ascelinus, decanus Sancti Marcelli, Galterus capellanus noster. . . . Laici: Drogo miles de Sancta Cruce. . . . Stephanus pistor, Thomas marescallus, Hugo baticularius, Matthæus panetarius, Simon carpentarius, Willelmus cocus, Ricardus camerarius. Concessioni autem uxoris ejusdem Willelmi, apud Calliacum factæ, interfuerunt quamplures Albericus, sacerdos Calliaci, D Galterus capellanus ejus. . . . laici: Brunellus, major Victorii, Helluinus decanus. . . . Odo Censarius. . . .

Actum publice Parisius, anno incarnationi Verbi 1170, episcopatus vero nostri anno decimo.

IV.

De censu quem Sancti Victoris canonici apud S. Marcellum et Ivriacum possidebant.

(Anno 1171.)

[*MARTEN.*, *Ampl. Coll.*, VI, 245.]

Quoniam plerique perversi animi ad decipiendum maxime intendunt, nostri officii est res in præ-

(13) Nomina testium et notas temporis et loci adjectiuncis ex *Magno Chartulario* f° 102 v° et ex varvo f° 220.

A sentia nostra bene gestas pro bono pacis ad notitiam posteriorum memoriarum tradere, et scripto confirmare. Ego igitur MAURICIUS Parisiensis episcopus notum facimus præsentibus pariter et futuris, quod Ferricus de Gentiliaco quedam censem quem apud Sanctum Marcellum et apud Ivriacum ecclesia B. Victoris Parisiensis de dono fratri Ferrici ejusdem ecclesiæ canonici diu in pace tenuerat, de feodo suo et antecessorum suorum eundem censem esse dicens, saisivit. Ecclesia vero S. Victoris erga prædictum Ferricum querimoniam movit, et coram justitia nostra placitavit. Tandem consilio prudentium virorum habito in dicta ecclesia, ad confirmationem pacis supra nominato Ferrico quatuor libras denariorum donavil, et ipse præscriptum censem sæpe memoratae ecclesiæ: qui etiam clamavit, et quidquid proprii juris in eodem censu se habere dicebat, eidem ecclesiæ in præsentia nostra in pace perenniter possidendum concessit, et justam se inde garantiam laturum promisit. Quod etiam concessit et laudavit Anselmus de Bruneyo sæpedicti Ferrici frater, videntibus et audentibus qui nobiscum aderant, quorum supposita sunt nomina et signa.

S. domini Anselmi decani S. Marcelli.

S. Simonis de sancto Dionysio.

S. Gauterii capellani nostri.

S. Magistri Manerii.

S. Marcelli clerici nostri.

S. Theoberti de Monte Leterici.

S. Petri de Monterello.

S. Philippi de Athiis.

S. Hugonis mercatoris.

S. Drogonis carnificis.

Quod ne subrepens oblivio debeat, aut emergens calumnia contradicat, scripto mandari præcipimus, et præsentem paginam sigilli nostri auctoritate roboramus.

Actum publice Parisius anno Incarnationis Verbi 1171, episcopatus vero nostri anno xi (14).

V.

De medietate molendini de Cantu Ranæ quam vendidit Petrus miles de Chantelu Parisiensi episcopo.

(Anno 1177.)

[*Cartulaire de Notre-Dame de Paris*, I, 51.]

Ego MAURICIUS Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus universis tam præsentibus quam futuris, quod Petrus de Chantelu et Erniengardis uxor ejus, medietatem cuiusdam molendini, qui Cantus Ranæ dicitur, qui apud Corboilum situs est, quæ medietas præfata Emengardis hereditatem spectabat, nobis vendiderunt, et insuper molturam suam quam præter medietatem in eodem molendino, sine socii portione habebant. Ille autem venditionem, filio eorum Gaufridus

(14) Ex hoc loco patet initium pontificatus Mauricii episcopi non ad annum 1164 repetendum esse, ut volunt Sammartani, sed ad 1160.

miles, Odo clericus, Simon, Hugo et filiae Richeldis A de Vallibus, Garinum de Malpertuis, Guidonem de Valle Grinosa, qui se hoc garantire, sub fidei sacramento, compromiserunt. His autem venditionibus et laudantium concessionibus interfuerunt, etc. Ad majoris autem firmatis monumentum, prædicti scilicet Philippus et Elisabeth uxor ejus Galerandus et Idonea uxor ejus, Hecelinus et Loherengia uxor ejus, supradictam terram et redditus super altare Beate Marie in elemosynam Ecclesie Parisiensi obtulerunt.

Actum apud Victoricum publice, anno incarnationis Verbi 1180, die festi Sanctæ Agathæ, episcopatus vero nostri xxi.

VII.

Mauricius episcopus Parisiensis fundationem Herivallis confirmat.

(Anno 1183.)

[*Gall. Christ. Nov.*, VII, 74.]

Quæcumque ad divini cultus ampliationem utiliter ordinata sunt, perpetua oportet stabilitate firmari. Eapropter ego MAURICIUS Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus universis, tam præsentibus quam futuris, quod nobilis vir Guido buticularius, assensu Margarite uxoris suæ, et filiorum suorum Guidonis buticularii et Guilielmi, ob remedium animæ suæ et antecessorum suorum locum proprietatis suæ, qui Herivallis dicitur, in quo ad honorem B. semper virginis Mariae constructa est ecclesia, canonicis ibi sub abbatis imperio regulariter Deo militaturis libere et absolute, et quiete in perpetuum possidendum concessit, nihilque propriæ potestatis aut dominationis sibi vel hereditibus suis ibidem retinens, eundem locum omni libertate, quantum ad ipsum pertinet, per manum nostram donavit LX etiam arpennos terræ quam a Terico de Fossis, et XXX quos ab Ilugone majore de Lusarchiis comparaverant, bosculum etiam domui praefatæ vicinum, dimidium etiam modium annonæ in molendino de Coya de elemosyna comitis Reginaldi; cuncta etiam quæ in proprietate sua, aut feodo ex ipsis, vel aliena liberalitate, aut alio quocunque modo in decimi, in nemoribus, in terra arabili, in vineis, in pascuis, in vinagiis, in molendinis acquisierunt, fratribus

D divino intuitu jure perpetuo ac plena libertate habenda et tenenda concessit. Huic donationi testes fuerunt Petrus capellanus noster, Stephanus Silvanectensis decanus, Theobaldus, de Viri et Philippus canonici Parisiensis, et alii plures.

Actum est apud Herivallem, anno incarnationis Domini 1183, episcopatus nostri xxii.

VIII.

De his quæ rendiderunt Tiuifus et Heribertus de Moriuna et Avelina soror ejus.

[Anno 1187.]

[*Cartulaire de Notre-Dame de Paris*, I, 52.]

In nomine sancte et individue Trinitatis. Amen.

Ego MAURICIUS, Dei gratia Parisiensis episcopus,

notum fieri volumus universis tam presentibus quam futuris, quod Tyulfus et Herbertus de Moriana fratres et Avelina soror eorum, sex solidos et decem denarios censuales in terra nostra sitos, et in octavis Sancti Dionysii annuatim reddendos, nobis vendiderunt pretio C et X solidorum, quidquid juris pro censu illos ipsos continebat in nostrum, fide recte garantiae in manu nostra praestita, transferentes dominium. Hanc venditionem Henricus et Joannes et Milo filii Richardi de Musterolo, concesserunt et sese venditores et garantiae fidejussores, interposita, constituerunt. Hujus rei testes interfuerunt: frater Daniel et Nicolaus et Adam de Barris canonici Parisienses, Joannes de Castris, Herveus archipresbyter, Bernerus decanus de Mosterolo, Andreas de Exonia, Enardus de Basneolis, presbyter, Hamelinus propositus noster matricularius, Balduinus de Platea, Henricus de Termis, Henricus Flandrensis, Emerboldus de Vitri, Willermus cocus, Albertus camerarius, Gervasius buticarius, Thomas marescallus, Robertus de Chavenois et alii quamplures.

Actum Parisiis anno Incarnationis Dominicæ 1187, episcopatus nostri 27.

Quod ut perpetuam obtineat firmitatem, scripto presenti commendari et sigilli nostri auctoritate præcepimus confirmari.

IX.

De censu quem vendiderunt Galerannus de Loco Sancto et uxor ejus apud Sanctum Clodoaldum.

(Anno 1187.)

[*Ibid.*, pag. 46.]

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Amen.

Ego MAURICIUS Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus universis tam presentibus quam futuris, quod Galerannus miles de Loco Sancto, et Havis uxor ejus, nobis vendiderunt, pretio XXV librarum Parisiensium totum eenum suum in burgo nostro de Sancto Clodoaldo situm, nihil ibi potestatis aut dominii retinentes, sed quidquid in ea habebant in nostram transferentes proprietatem. Cum autem idem Galerannus censivam illam feodalem de Petro Latrige milite tenueret, et Petrus ipse de feodo illo nobis hominum fecisset, Petrus in presentia nostra constitutus venditionem istam concessit et hominum et feodium ipsum totum in manu nostra resignavit. Ipse quoque cum Joanne fratre suo et Felicia matre, fide interposita recte garantiae se fidejussorem constituit. Huic venditioni a Galeranno et prænominata uxore sua nobis factæ, interfuerunt testes; Osmundus archidiaconus, Petrus decanus Sancti Germani, frater Daniel, Nicolaus et Adam, canonici Parisienses, Matthæus de Modum et Adam de Gif

A decani, Herveus archipresbyter, Rogerus de Asinariis, Willermus de Palaciolo, Jordanus de Celeuil (*al. de Sarcuil*), Clemens et Nicolaus Becceriis presbyteri, Joannes de Castris, Theobaldus Vetro, Hugo Blondellus, Theodinus de Vitry milites, Floardus, Odo de Sancta Medericu, Richardus, Capicerius, Garnerus Andree et Garnerus Valius, et Joannes de Tremblay, Rericus de Sancto Marcello, Gaufridus de Solorre et Robertus tabernarius, de Moissi. Concessioni vero et resignationi feodi quam fecit Petrus La Truie, interfuerunt.... Joannes matricularius, Simon carpentarius, Albertus camerarius, Willermus et Herbertus coqui.... et Joannes portarius.

B Actum Parisiis in inferiori aula nova, anno incarnati Verbi 1187, episcopatus nostri xxvii.

Quod ut perpetuam obtineat firmitatem, presenti scripto commendavimus et sigilli nostri auctoritate confirmamus.

X.

De molendino de Cantu Ranæ quoa est apud Corboilum.

(Anno 1190.)

[*Ibid.*, p. 49.]

C Ego MAURICIUS Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus universis quod, cum nos et Guido de Mossiacum, molendinum quoddam, quod de Cantu Ranæ dicitur, apud Corboilum communiter possideremus, idem Guido pro necessitate sua et Girardus filius ejus, jam miles factus, partem suam quam in præfato molendino habebant nobis, fide, garantiae in manu nostra praestita vendiderunt pretio xv librarum monetæ Parisiensis. Hujus quoque venditionis fidejussores, garantiae fide data, se constituerunt: Hugo de Everi, miles, Henricus de Luigni, Gillibertus de Moissi, Gaufridus de Solorre, et sic molendinum illud totum nostrum fecimus. Præsentium quoque ac futurorum notitiae transmittere curamus, quoniam prænominatus Guido cum prædicto filio suo Girardo, similiter nobis vendiderunt, pretio xviii librarum Parisiensium, duodecim arpennos terræ arabilis, quæ dicitur terra Sancti Petri juxta culturam nostram. Ultramque autem venditionem, scilicet molendini et terræ concesserunt, et se fide media garantire promiserunt, filii supradicti Guidonis, Hildeburgensis et Erniengardis, et generi ejus Petrus et Matthæus, et filii ipsius Odo, et Guido, et frater ejusdem Guis mundus canonicus de Campellis.

B Actum (15) [de venditione quidem molendini Parisiis, de venditione vero terræ et concessionibus amicorum, apud Moissiacum, testibus, etc., anno Incarnationis Dominicæ 1190, episcopatus nostri xxxi. Quod ut perpetuam obtineat firmitatem, scripto commendari et sigilli nostri sub impressione præcepimus confirmari].

(15) Hanc venditionis chartam complevimus ex tabulario, folio 134, et in parvo, folio 268 bis.

ejusdem apographis quæ continentur in Magno Char-

XI.

Charta Mauricii Parisiensis episcopi qua abbatii et monasterio S. Dionysii Parisiensis concedit ut ecclesiam baptismalem in curia Novæ Villæ cum jure patronatus, erigat.

(Anno 1194.)

[*DOUBLET, Histoire de Saint-Denys, 526.*]

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, amen. Ego MAURICIUS Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus universis, tam præsentibus quam futuris, quod nos in villa Beati Dionysii quæ dicitur Nova Villa, prope Novalia de Ternomio, ecclesiam baptismalem institui volumus et benigne concessimus, ut curatas et synodalia, et cætera parochialia debita, nobis et successoribus nostris episcopis, et archidiacono similiter persolvat, et fontes et cœmeterium, campanas et cætera parochialia, sicut matrix et baptismalis ecclesia obtineat, et proprii sacerdotis præsentia gaudeat. Ad abbatem vero tanquam ad patronum jus præsentationis et eligendi sacerdotem in ecclesia illa ab episcopo instituendum pertineat, salvo in omnibus iure episcopi et archidiaconi. Quod ut ratum et firmum permaneat, præsentem paginam inde conscribi, et eam sigilli nostri auctoritate præcipimus communiri.

Actum anni incarnationis Verbi 1194.

XII.

De pratis Insulæ de Mera.

(Anno 1195.)

[*Ibid., p. 53.*]

In nomine Domini, Amen. Ego MAURICIUS, Dei gratia Parisiensis episcopus, notum facimus universis quod Hugo filius Ebrardi et uxor ejus Ascelina, fide garantiae in manu nostra præstata vendiderunt nobis, octo libris monetæ Parisiensis, duos arpennos pratorum in insula quæ Mera dicitur sitos, et pratis nostris contiguos. Iujus venditionis fideiussores se constituerunt, Garnerius filius et Galerus gener dicti Hugonis, Garnerus Andreæ, Joannes Aldegrundis, Willelmus de Moncello, Matthæus filius Joslenni, et se garantiam laturos compromiserunt. Testibus..... Richardo capicerio, Erchembaldo præposito, Guimberto panetario....

Actum apud Sanctum Clodoaldum incarnationis Dominicæ anno 1195, episcopatus nostri xxxv.

Quod ut ratum permaneat, scripto commendavimus, et sigillo nostro confirmavimus.

XIII.

Charta Mauricii de Ansello de Chetenilla et Aales uxore ejus.

(Anno 1196.)

[*Cartulaire de Notre-Dame de Paris, II, 114.*]

In nomine Domini, Amen. Ego MAURICIUS, Dei gratia Parisiensis episcopus, notum facimus universis præsentibus et futuris, quod Ansellus de Chetenilla et Aalix, uxor ejus, vendiderunt ecclesiæ bea-

PATROL. CCV.

A tæ Mariæ Parisiensi, pro viginti libris, totam decimam suam quam habebant apud Chastanetum tam de terra arabili quam de terra Martanda. Hanc venditionem Joannes de Bevre, de cuius feodo est decima illa concessit et approbavit, et se defensorum et fideiussorum garantie cum Radulpho de Plessiaco, et Galtero de Chaterun, fide in manu nostra præstata, constituit. Testes sunt, Hugo decanus, Petrus cantor, Galo succentor, Matthæus decanus de Meudun, Nicolaus decanus de Viceor, Guibertus, Auhertus, Hunaudus.

Actum Parisiis, anno Dominicæ Incarnationis 1196, episcopatus nostri xxxvi.

XIV.

B *De hospitibus et censu quæ vendiderunt apud Victoricum, Hugo Malvias et Gondrea uxor ejus, Parisiensi episcopo.*

(Anno 1160-1196.)

[*Cartulaire de Notre-Dame de Paris, I, 52.*]

Ego MAURICIUS, Dei gratia Parisiensis Ecclesiæ episcopus, notum fieri volumus universis, tam præsentibus quam futuris, quod Hugo Malvias et Gondrea uxor ejus vendiderunt nobis pro lx libris, vii hospites et consum annum xxvi solidorum et dimidi, et quidquid apud Victoricum possidebant. Ille autem ipse et uxor ejus in manu nostra restaverunt, et uterque venditionem istam plevivit, et fide interposita se perpetuo garantire firmiter promisit. Mater etiam prædictæ Gondreæ hoc ipsum concessit, et fide interposita, plevivit. Joannes quoque de Curcellis, ad cuius feodium id pertinebat, ipse et concessit et laudavit.

XV.

De transactione factâ inter Mauricium episcopum et canonicos Sancti Marcelli de Vitriaco.

(Anno 1163-1196.)

[*Ibid., p. 53.*]

Ego MAURICIUS, Dei gratia Parisiensis episcopus, notum fieri volumus universis, tam præsentibus quam futuris, quod controversia exstitit inter canonicos Sancti Marcelli, et Giroldum de Vitriaco, eo quod ancillam nostram duxisset, cum ipse esset de familia Sancti Marcelli. Insuper conquestum quendam terræ et vinearum quem idem Girolodus a patre et matre sua habuerat, prædicti canonici vindicare conabantur. Tandem controversia illa ante nostram translata præsentiam compositione terminata est tali, scilicet, quod nos filiorum Girolodi primum habebimus, canonici vero secundum, nos tertium, et ipsi quartum, tam de his qui nati sunt, quam qui nascituri sunt. Si vero unus superuerit impar, dabitur in clerum. Haereditas vero Girolodi et uxoris suæ inter ipsos, tanquam inter fratres convenienter dividetur, etc.